

Nagy Balogh János (1874-1919)

Kubikus (Talicskát toló munkás), 1910 körül

Olaj, vászon, 31x38 cm
Jelzés nélkül

Proveniencia:

- Bedő Rudolf (1948), Várkonyi Zoltán (1972), Szemere Vera

Kiállítva:

- A magyar valóság. Fővárosi Képtár, Budapest, 1948. április., katalógus: 282.
- Nagy Balogh János emlékkiállítás. Dési-Huber István Kör, Budapest, 1948. november 10–24., katalógus: 47.
- Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 1999. június 18 – július 18.
- Czimra Gyula és Nagy Balogh János emlékkiállítás. Home Galéria, Budapest, 2000. szeptember 7 – október 5.

Feltehetően kiállítva:

- Nagy-Balogh János kiállítás. Budapesti Medikus Kör, 1947. március 16–26.

Reprodukálva:

- V.J.: Képek Várkonyi Zoltán gyűjteményéből. Műgyűjtő, 1972/3, 26.

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft/ 40 816 EUR

Nagy Balogh János: Talicskázó, magántulajdon

„Nagy Balogh Jánostól képet nem lehet látni, vásárolni meg éppen lehetetlen”

Az iménti szavakat a festő egyik korai méltatója, Bálint Jenő jegyezte fel 1922-ben. Nagy Balogh János munkáival tárlaton valóban ritkán szerepelt, festészetével a nyilvánosság csak halála után, 1922-ben a Helikon Galéria emlékkiállításán találkozott, ahol grafikái mellett 154 festményét mutatták be. Életműve, végakarátának megfelelően, szinte hiánytalanul múzeumba került, így magántulajdonban csak néhány olyan alkotása maradt, amelyet még maga a festő ajándékozott el művésztársainak. Éppen ezért egy-egy alkotása a magángyűjtemények ritka kincse. Művészetének átfogó bemutatóját a budapesti közönség utoljára 1977-ben láthatta. Hazai árverésen a háború óta alig egy tucat olajképe szerepelt. E tekintetben itt bemutatott műve valódi különlegesség, nem csak kuriozitása, de pontosan nyomon követhető provenienciája révén is.

Egy rejtőzködő életmű

Monolit, egy darabból faragott életmű ez. Festészetét a századelő viharos gyorsasággal változó újító stílusáramlatai alig érintik, eszköztára lényegét tekintve változatlan és minden öncélú formajátéktól mentes. Szükszavú, puritán, lényegre törő – s éppen ezért hiteles. Festői technikája egyszerű, tematikája néhány fő tárgyra összpontosít. Valamennyi saját környezetének megélt jelensége: a kispesti konyha és műteremszoba, édesanyja nélkülözésektől meggyötört alakja, saját arc-mása és a fizikai munka. Amit Nagy Balogh kutat bennük az a változó időn kívül eső állandó. Legyenek azok tárgyak vagy emberek, megnyugtató befejezettség árad belőlük.

A dolgok helye szilárdan stabil, az emberek sorsszerűen végleges. Nyoma sincs itt a korunkra oly jellemző nyughatatlan elvágódásnak, sem önsajnáló, keserű beletörődésnek. Nagy Balogh olyan elmélyült, szeretetteljes figyelemmel fordul tárgya felé, ahogyan csak a buddhista szerzetesek képesek szemlélni a világot.

A kubikos-ciklus

Kezdetben Nagy Balogh képeinek tárgyát szűkebb környezetéből méri. A kilépésre, új témák felfedezésére a Wekerle-telep 1910 körül megindult építkezései adnak számára alkalmat. Amikor a megélhetését biztosító szobafestés mellett ideje engedi, az építkezésen készít vázlatokat. Kubikos-ciklusát besorozásáig, 1914-ig festi. Legfontosabb – és talán egyedüli mintaképét – Jean-Francois Millet jelentő, akinek *Kalászszedők* című képéről egy reprodukciót is őrzött. Témáit ceruza-, tollrajzok és kis méretű olajfestmények során bontja ki. Képünk ceruzavázlatát egykor szintén a Bedő-gyűjtemény őrizte. Nem a szó hagyományos értelmében vett életképek ezek, inkább a munka konkrét tértől és időtől elvonatkoztatott emblémái. Eszköztáruk puritán, festői stílusuk egységes: a horizontvonal a képsík felső harmadát metszi, az égbolttal érintkező lapályos talajon kívül a környezetet ritkán jelzi egyéb. Az egyszerűsítés tudatos törekvését mutatja, hogy az említett ceruzavázlat hátsó figurája az olajvázlaton már elmarad. Talicskázó alakját szigorú háromszög kompozícióba helyezi el és következetesen megfosztja minden egyedi vonásától. Éles fény-árnyékokkal modellált, geometrikus tömbbé absztrahált figurája szobrászian megformált plasztikus jel. Hallgatag drámaiságát csak lírai koloritja enyhíti. A munka monoton egyhangúságát a képi szerkezet és ritmus feszes egysége hordozza. Kubikosát nem a külsőséges pátosz, hanem éppen ez a lapidáris, egyszerűségében fennkölt képi nyelv emeli monumentális jelenségévé.

Révész Emese

